

182. Για ^{15'} ~~το~~ φοβό
Στὰ ὀπίσθια τοῦ χανιοῦ μας στὴ Σηλυβριά, κοντὰ στὸ διοικητήριο,
εἶναι ἡ ριζιμιὰ πέτρα, χωμένη μέσα στὴ γῆ βαθειά, ἔχ' ἓνα βαθούλωμα
μεγαλείτερο ἀπὸ ἀβγό, ὅποιος φοβούντανε πήγαινε πολὺ πρωὶ νησι-
κάτα, ἔβαζε στὸ βαθούλωμα νερὸ ἀπὸ τὴ βρύση τοῦ Χ'' Ἰσμαήλ πού
εἶναι ἀντίκου, τόπινε καὶ γίνονταν καλά.

Σηλυβριά

Εὐχαριστοῦμαι
ἐπεὶ ἔγραψα
ἐπὶ τῇ
«Περὶ τῆς πέτρας»
ἐκ τῆς θύρας.
Ἐκ τῆς θύρας.
1938

2* Νὰ πάρῃς μυγισόφυλλα ¹⁾ νὰ τὰ κουπανίσῃς εἰς τὸ γουδί νὰ γίνον-
ται ὡσάν ἀλοιφή νὰ τὰ ἀλείφῃς ἐπάνω εἰς τὸ πανί καὶ νὰ βάλῃς καὶ ἀπὸ
πάνου ψιλὴ ζάχαρη καὶ νὰ τὸ βάλῃς ἐπάνω εἰς τὴν πρήξη, τὴν ἡμέρα τεσ-
σερες καὶ πέντε φορὲς νὰ τὰ ἀλλάζῃς, θεραπεύεται.

*Ελπινίης Σταμούλη Σαρανῆ

—4) Φύλλα ἰου, μυγισόες τὰ ἴα.

88. Διὰ μαλλιά καὶ ποнокέφαλο.

Πῶς γιάτρευαν στὴ Θράκη

* Νὰ πάρῃς 20 παραδῶ σουσάμι, 20 παραδῶ δαφνοζούκκουτσα, 20
παραδῶ κονκοβέλια ¹⁾, 20 παραδῶ ραστίκτασι, 20 παραδῶ κινά. Νὰ ἀ-
λείφῃς τὸ σαχάνι ὀλίγο λάδι καὶ ἀπὸ ἓνα νὰ τὰ καβουρντίσῃς καὶ νὰ τὰ
κουπανίσῃς ψιλὰ καὶ νὰ τὰ βάλῃς με ξίδι καὶ τὸν κινὰ νὰ βράσουν καὶ
νὰ γίνουν ὡσάν λαπαῶ. Καὶ ἀφοῦ πᾶς εἰς τὸν λουτρό καὶ λουθεῖς νὰ τὰ
ἀλειφθῇς καὶ ἔπειτα νὰ περιχυνθῇς, νὰ μὴν λουσθῇς πλέον.

*Θεοφάνης

Αδελφ.

τ. 8! 1938

89. Διὰ μάτια ὁποῦ πονοῦν.

α'

* Νὰ πάρῃς 10 παραδῶν κινά, καὶ πιεράγκουρα νὰ τὰ κουπα-
νίσῃς νὰ τὰ σουρώσῃς καὶ νὰ τὰ κύνῃς ὡσάν λαπαῶ καὶ νὰ τὰ βάλῃς εἰς
τὴν κορφὴ σου, ἀλλὰ πρέπει νὰ ξουρίσῃς ὀλίγον μέρος καὶ ἔτσι νὰ τὰ
βάλῃς.

β'

* Νὰ πάρῃς 10 παραδῶν καὶ φιστίκι, 10 παραδῶ πιπερόριζα, 10
παραδῶ μοσχοκάριφα, 10 παραδῶ καυκάλα, 10 παραδῶ κεφέ κίμνο, 10
παραδῶ κινά, 1 μασχοκάρυδο. Νὰ τὰ κουπανίσῃς καὶ νὰ τὰ βράσῃς με
παλὴν κρασί καὶ ἀφοῦ πᾶς στὸ λουτρό καὶ λουθεῖς τὰ βάζεις στὴ κορφὴ
καὶ κάθεσαι ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἔπειτα μόνον περεγέσαι χωρὶς νὰ λουθῇς.
Ἄν θέλῃς τὸ κάνεις τρεῖς φορὲς.

γ'

* Νὰ ξουραφίσῃς τὴν κορφὴ σου ἕως ἓνα μετζηντιέ ²⁾, καὶ νὰ πάρῃς
δύο κρόκους τοῦ ἄβγου καὶ δύο κουταλιὰς τοῦ γλυκοῦ καλογεμάτες ἄλλας
ψιλὸ, νὰ τὰ χτυπήσῃς καλὰ νὰ γίνῃ ὡσάν ἀλοιφή καὶ νὰ τὰ βάλῃς ἐπάνω
εἰς τὸ ξουρισμένο μέρος καὶ ἀπὸ πάνου ἓνα πανί καὶ νὰ σταθῇ ὡς ποῦ
νὰ ξεκολλήσῃ μόνο του καὶ πάλιν νὰ τὸ ξανακάνῃς τρεῖς φορὲς καὶ νὰ
τὸ βάλῃς, θεραπεύεται.

1) Καὶ κονκοβέλια, καρποὶ στρογγυλοὶ ποῦ κάμνουν τὰ κυπαρίσσια καὶ ἄλλα
δέντρα τοῦ βουνοῦ.

2) Ἀσημένιο τούρκικο νόμισμα, μεγαλεῖτερο ἀπὸ τὸ πεντάδραχμο, ἢ ἀξία
του ἦταν 20 γρόσια.

193. Διὰ ψεῖρες ἱατρικόν.

* Νὰ πάρῃς 10 παραδῶ ψειροβότανο, 10 παραδῶ μελισσοβότανο, 10
παραδῶ μεμζέκ, νὰ τὰ κουπανίσῃς ὅλα μαζί, νὰ τὰ βράσῃς με ξίδι καὶ
ἀφοῦ λουθεῖ νὰ τὸ ἀλείφῃς εἰς ὅλο τὸ κεφάλι, δὲν κάνει πλέον.

194. Διὰ ψώρα ἀλοιφή.

α'

* Νὰ πάρῃς 1 ἄβγὸ καὶ νὰ τὸ τρυπήσῃς λίγο ἀπὸ πάνω καὶ νὰ χύσῃς
τὸ φαγὶ του καὶ νὰ βάλῃς 10 παραδῶ γκιότζτασι καὶ κιονκιούρι ¹⁾ νὰ γίνῃ
μυσό τ' ἄβγὸ, νὰ τὸ σφραγίσῃς ἀπὸ πάνου καὶ νὰ τὸ βάλῃς εἰς χόβολη νὰ
ψηθῇ ἕως ὅτου ἀρχίσῃ νὰ μαυρίζῃ τὸ ἄβγὸ. Νὰ τὸ βγάλῃς, νὰ τὸ κουπα-
νίσῃς καλὰ, νὰ βάλῃς καὶ λάδι νὰ γίνῃ ἀλοιφή, νὰ ἀλείφεται τὸ βράδυ καὶ
τὸ πρωὶ νὰ λούζεται.

Τρεῖς φορὲς νὰ ἀλειφθῇ θεραπεύεται.

1) Λ. Τ. Θύνη.

111. Μάγια γιά τὸ κορίτσι καὶ τὸ παλληκαρι, τὸν γάμπρο καὶ τὴ νύφη.

α'

Τὴν ἀνεψιά της στὴ Τζετὼ ἔκαμαν μάγια. Στὸ σπίτι τῆς ἀνεψιάς της πῆγε μιὰ γυναῖκα καὶ γύρεψε δανεικὸ ἀλεῦρι. Μόλις ἔφυγε, ἔσφιξε ἡ καρδιά της κ' ἔγινε σὰν κουβάρι κ' ἔπαθε μεγάλο κακό, μιὰ τὴν ἔπιανε καὶ μιὰ τὴν ἄφινε, ἔλυωνε σὰν τὸ κερί.

Τὴν πῆγαν στὴ Σηλυβοῖα, ὁ χότζας ἔλυσε τὰ μάγια κ' ἔγινε καλά.

Βράξεις ζαμπούκο, βάξεις και λίγη γαλαζόπετρα, ωφελεί.

Πώς γιάτρειαν σὴ Θράκη

θ'

Μαζεύνε τὸ δάκρυ πὺν στάζει ἀπὸ τὸ κλαδεμένο κλήμα, μ' αὐτὸ πλύνε τὸ πονεμένο μάτι καὶ θεραπεύεται.

Σηλυβριὰ

93. *Σὲ κριθαριὸν καὶ σποσιπλόοντι.*

Τὸ κριθαριὸν τὸ σταυρώνει ὁ παπᾶς στὴν ἐκκλησίᾳ μετὰ τὴν ἀγία λόγην καὶ ὅταν ὀμπιάσει ¹⁾ τὸ σπᾶνουν μετὰ τὴν μύτη τοῦ κριθαριοῦ καὶ περνάει.

Σηλυβριὰ

104. Στὸ ξεπάγιασμα.

α'

Βράξεις κάστανα μετὰ τὸ νερό, τὰ βράξεις καὶ σὲ κείνο τὸ ζουμί βουτᾶς τὰ ξεπαγιασμένα χέρια ἢ πόδια καὶ γιαιτρεύονται.

Σηλυβριὰ

143. Διὰ πάτο ὅπου ἔβγαίνει.

* Νὰ πάρης μᾶζι, νὰ τὸ κουπανίσῃς καὶ νὰ βουτήσῃς τὸ πανὶ καὶ νὰ τὸν σκουντίσῃς μέσα δὲν ἔβγαίνει.

144. Διὰ πέτρα ὅπου ἔχουν.

α'

* Νὰ πάρης φλοῦδες μιὰ φούχτα ἀπὸ ντισποντάκι ³⁾ καὶ μιὰ φούχτα χόρτα ὅπου βγαίνουν στὴν Τούλια ¹⁾, νὰ τὰ βάλῃς εἰς ἓνα τέντζερε χωματένιο καὶ 1 ὀκιά νερό, νὰ τὰ χρίσῃς ἀπὸ πᾶνεν, νὰ βράσουν νὰ μείνῃ 100 δράμια, νὰ τὸ σουρώσῃς καὶ νὰ πίνῃ ἓνα φλυτζάνι τοῦ καφέ, πρωί, μεσημέρι καὶ βράδυ καὶ νὰ κουπανίσῃς χρομμύδια μετὰ τὰ σκοκπίδια μαζὺ καὶ νὰ τὰ βάλῃς μετὰ ἀλειμματοκέρι νὰ βράσουν καὶ νὰ τὰ βάλῃς εἰς τὸ προκοίλι, πᾶναι ὁ πόνο.

3) Μελιά.—1) Ὁ Ἀλμυρός ποταμὸς ἔξω ἀπὸ τὴν Σηλυβριά πρὸς δυσμὰς.

Φλοῦδες ἀπὸ μελιά τις βράζνε καὶ πίνε τὸ ζουμί.

γ'

Πέρνει ²⁾ οἷμα ἀγριομολόχας, τὴν βράξεις μετὰ νερό καὶ πίνεις τὸ ζουμί, πολὺ ὠφελεῖ.

Σηλυβριὰ

162. Πὼς προλαβαίνει τὸ σπυρί.

Σὲ πονεῖ τὸ δάχτυλό σ' καὶ σουγλίζ', θὰ βγάλεις κανένα σπυρί. Προλαβαίνεται ὅαν τὸ βάλῃς μέσα σὲ ζεματιστὸ καφέ.

Σηλυβριὰ

164. Διὰ φαγούρα ὅπου ἔχει εἰς τὸ στόμα καὶ φλογίζει.

* Νὰ πάρῃς 1 δράμι κεμμύζι νὰ τὸ κουπανίσῃς καὶ ὡς 2 φούχτες σιντέφι νὰ τὸ κουπανίσῃς καὶ 2 δράμια θηρυακὴ καὶ 2 φούχτες πελίνου νὰ τὸν κουπανίσῃς καὶ νὰ τὰ ἀνακατεύσῃς μετὰ καλὸ ρακί ὡς 150 δράμια καὶ νὰ ἀλείφῃς τὴν ὥρα πὺν θὰ κοιμηθεῖς. — 3) Κέρμης, ἔντομο μικρὸ, οἱ ἀχτάριδες τὰ πουλοῦσαν ξερό, ἔβαφαν μ' αὐτὰ τὰ πανὰ κόκκινα πρὸς τὸ βυσινὶ καὶ τὰ ἀβγά τοῦ Πάσχα.

167. Διὰ βραθανάκι ¹⁾ καὶ ὅτι πληγὴ εἶναι εἰς τὸ στόμα.

* Νὰ πάρῃς 1 βραθανάκι ³⁾ νὰ τὸ ψήσῃς νὰ γίνῃ στάκτη, νὰ πάρῃς καὶ 10 παραδίδων στύπην νὰ τὴν ψήσῃς. Ὅταν θὰ ψήνεται νὰ βάλῃς καὶ 3 μοσχολάρφια καὶ ὡς 1 φουντοῦκι λουλάκι, νὰ τὰ κουπανίσῃς ὅλα μαζὺ καὶ νὰ τριβῇς τὴν πληγὴ, θεραπεύεται.

α'

* 20 παραδῶν κερὶ κίτρινο ⁴⁾ καὶ λάδι, 20 παραδῶν τρεμεντίνα, νὰ τὰ βράσῃ· εἰς ἓνα κόκκινο πιάτο ὅλα μαζὺ ἕως ὅτου πῆξουν, ὠφελεῖ εἰς κάθε πληγῇ. 4) Μελισσο-κέρι.

β'

* Νὰ ψήσῃς 1 ἄβγό, νὰ πάρῃς τὸν κρόκο νὰ τὸν δουλέψῃς μὲ τὸ σάλιο πολὺ ὥρα νὰ γίνῃ ὡσὰν ἄλοιφή, ἔπειτα βάξῃς 20 παραδιοῦ σοιροῦλι καὶ 20 παραδιοῦ μουρτεσένι, τὸ κουπανίζῃς καὶ βάξῃς ἀπὸ λίγο λίγο λάδι καὶ τὸ δουλεύῃς καλὰ ἕως ὅτου νὰ γίνῃ ὡσὰν ἄλοιφή καὶ πλύνῃς τὴς πληγῆς μὲ νερὸ βρασμένο μὲ τὸ πότερο καὶ τὸ ἀλείφῃς τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέρα καὶ θεραπεύεται.

γ'

* Νὰ βράσῃς σαλκάμια ¹⁾, νὰ τὰ βάξῃς ἐπάνω καὶ νὰ τὰ ἀλλάζῃς κάθε μισῇ ὥρα.

δ'

* 2 δράμια μαστίχι θηλυκό, 1 δράμι σουροῦλι, 1 δράμι μουρτεσένι, 1 δράμι διάργυρο ²⁾, 1 δράμι σιντέφι καὶ ὀλίγο καλὲμ-σεκέρι ³⁾ μὲ ὀλίγη λίγδα γουρινίσια, δουλεύῃς τὸ διάργυρο νὰ γίνῃ ὡσὰν ἄλοιφή.

ε'

Γιὰ πληγῇ ὠφελεῖ καὶ οἱ λαπατόριζες, νὰ τὴς βράσῃς νὰ γίνῃ λαπαῶς καὶ νὰ τὸ ἀλλάζῃς συχνά, νὰ πίνῃς καὶ λίγο ζουμί.

στ'

Τὸ φύλλο τοῦ πεντάνευρου ⁴⁾ γιαιτρώνει τὴν πληγῇ.

Στὴν πληγῇ βάλε φύλλα αἰκονία ⁵⁾ καὶ γιαιτρώνεται.

ζ'

Ὅταν ἔχεις μικρὴ πληγῇ βάξῃς σ' ἓνα πανάκι λίγο σπαθόχορτο καὶ τὸ βάξῃς ἐπάνω καὶ γιανίσκει.

θ'

Τοῦ ἄβγοῦ τὸ κροκάδι ὠφελεῖ γιὰ πληγῇ.

ι'

Ὅτι καὶ πληγῇ νὰ εἶναι γιανίσκει μὲ τοῦ φρέσκου ἄβγοῦ τὸν κρόκο.

1) Α. Τ. Εἶδος γλυκοῦ παντζαριοῦ, οἱ Τοῦρκοι τὰ ἔλεγον καὶ τατλί τροῦπ.
—2) Ὑδράργυρος. —3) Α. Τ. Ζαχαροκάλαμο. —4) Χόρτο μὲ μικρὰ μαλλιαρὰ φύλλα καὶ μὲ πολλὰ κίτρινα λουλουδάκια, φυτρώνει μέσα στὰ χωράφια. —

148. Διὰ πληγῇ δπου δὲν σφαλνᾷ.

α'

* Νὰ πάρῃς τσιρίσι ⁵⁾ καὶ νὰ τὸ λυώσῃς πυχτό, νὰ τὸ βάλῃς εἰς τὸ πανί καὶ ἀπὸ πάνου νὰ τὸ ἀλείψῃς λάδι, νὰ τὸ βάλῃς εἰς τὴν πληγῇ, κλεῖ.

—5) Ρίζα, τὴν κάνουν σκόνη καὶ κολνοῦν, τὴν μεταχειρίζονται ἰδίως οἱ παπουτσάδες.

149. Γιὰ τὸν πόνο.

Τὸ μαλλὶ τὸ ἄπλυτο εἶνε ἀφταχτο γιαιτρικὸ γιὰ τὸν πόνο.

Σηλυβριὰ

156. Διὰ ρευματικά ¹⁾. (ew fahst fnt)

α'

* Νὰ πάρῃς τῆς γῆς σκούληκες, νὰ τὴς κουπανίσῃς, νὰ βάλῃς λάδι, χαβὰ-τζιβὰ καὶ σιντέφι, νὰ σιγοβράσουν καὶ νὰ τὸ ἀλειφθῇς ἢ εἰς τὸν ἥλιο ἢ ἀντίκρου εἰς μαγκάλι.

β'

* Νὰ πάρῃς 300 δράμια πικράγκουρα καὶ μισὴ δὲκὰ λάδι νὰ τὰ βάλῃς σὲ σιγὴ φωτιά νὰ σιγοβράσουν, ἕως ὅτου σωθῇ τὸ ζουμί τὸ ὁποῖον ἀπολύνουν καὶ νὰ μένῃ 150 δράμια τὸ λάδι καὶ τὰ σουρώνῃς ἀπὸ τοιγπάνι καὶ τριβῇς ὅπου πονεῖς τὸ βράδν καὶ βάξῃς καὶ ἀπάνου φανέλλα.

α'

Κουπανίζεις ψιλὰ τὸ δαφνοκούκκοντσα, τὰ βράζεις μὲ ξίδι κι' ἀφοῦ λούσεις τὰ μαλλιά ἀλείφεις τὶς ρίζες καὶ τ' ἀφίνεις καμιά ὥρα, ὅστερα περεχᾶς τὰ μαλλιά μόνε μὲ νερό, χωρὶς σαποῦνι καὶ ξεβγάξεις τὰ δαφνοκούκκοντσα καὶ σφίγγουν τὰ μαλλιά.

Σηλυβριά

168. Διὰ στούμπωμα ¹⁾ (Δούμπωμα)

α'

* Νὰ πάρης 80 μαριτσούδια μικρὰ καὶ νὰ τὰ τρίψης καὶ νὰ στραγκίσης μισὸ λεμόνι. Νὰ τ' ἀφίσης ἕως τὸ πρωὶ καὶ νὰ τὰ πίνης νηστικάτα. Ὅσο πίνεις αὐτὸ νὰ πάρης καὶ ἀνάμισιν δράμι ραβέντι, νὰ τὰ κουπανίσης καὶ νὰ τὰ βάλης εἰς μιὰ ποτίλια νὰ πίνης ἀπὸ αὐτὸ τὸ νερό.

169. Στραγγούλισμα.

Τρίβνε τὸ σταγγουλισμένο μέρος μὲ λάδι, σβοῖνε λίγη χόβολη μὲ ξίδι καὶ τὴ βάνε πάνω καὶ περνάει.

170. Στὸ σύγκαμα.

* Ἐλυωναν τὸν πηλὸ ³⁾ μὲ τὸ νερὸ καὶ τῶβαζαν πάνω καὶ περνοῦσε. 2) Εἰς τὸ χῶμα. Τὰ παλιὰ χρόνια στα χωριά τὸν μεταχειρίζονταν στὸ πλύσιμο τῶν ρούχων ἀντὶ σαποῦνι.

Σηλυβριά

171. Τσίμπημα μέλισσας

Στὸ τσίμπημα τῆς μέλισσας βάζνε λάσπη καὶ περνάει ὁ πόνος.

180. Διὰ φαγοῦρα ὅπου ἔχουν ἔμπρός. Σηλυβριά

* Νὰ πάρης μουρτεσένι νὰ τὸ κουπανίσης καὶ νὰ βάλης καὶ λάδι νὰ γίνη ἀλοιφή, νὰ τὸ ἀλείφης, κόβει ἡ φαγοῦρα.

β'

* Νὰ πάρης σάπια φροντούκια καὶ κριθάρι νὰ τὰ καβουρντίσης καὶ ἔπειτα νὰ τὰ κουπανίσης νὰ γίνουν ὥσιν καφές, νὰ τὰ βάλης νὰ βράσουν μὲ ροδόστομο καὶ νὰ τὸ ἀλείφῃσαι, παύει ἡ φαγοῦρα.

181 Διὰ φαρμακωμένους.

α'

* Τοῦ ἄβγοῦ τὸ ἄσπράδι καὶ κάντιο νὰ τὰ ἀνακατέψης μαζὺ καὶ νὰ τὸ πιῇ καὶ τῆς πάπιας τὸ αἷμα.

β'

Στὸν φαρμακωμένο δίνε νὰ φάγη γισοῦρι. Λένε πὼς τὸ φαρφοῦρι ¹⁾ ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἐξουδετερῶνῃ τὸ φαρμάκι.

1) Πορσελάνη.

184. Φούστουλας ²⁾.

* Νὰ πάρης στύψη νὰ τὴν ψήσης, νὰ τὴν κουπανίσης, νὰ τὴν περάσης ἀπὸ τουλπάνι καὶ νὰ βάζῃ πρωὶ βράδυ εἰς τὴν τρύπα, θεραπεύεται.

185. Διὰ φύση ³⁾ ὅπου πρηστεῖ.

* Νὰ πάρης κομμύδια ἄσπρα, μὲ τὰ τσόφλια μαζὺ νὰ τὰ κουπανίσης καὶ νὰ τὰ βάλης μέσα στὸ ρακὶ καὶ νὰ τὰ ζεσταίνης νὰ τὴν τυλίξης τὴν φύση, βάζεις καὶ στὸ ἀποκοῖλι.

Ἀφοῦ βγάλεις αὐτὰ νὰ πάρης μαγισανό, νὰ τὸν κουπανίσης νὰ βάλης καὶ μεζέρι ⁴⁾, νὰ τὰ ζεστάνης καὶ νὰ τὰ βάξης ἐπάνω, ξεπρήσκειται.

"Εκάμναν γιατρικά και γητείες στους ἄρρωστους, κύτταναν και τις χάρες. Εἶχε ὁ κόσμος πίστη στο Θεό, πήγαινε στ' ἀγιάσματα και σ' ἐκκλησίαις κ' εὔρισκε τὴ σωτηρία τ'.

"Επερναν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας ἢ ἄλλου ἁγίου και τῷβαν κατ' ἀπὸ τὸ μαξιλάρι τ' ἄρρωστον, γιὰ πανωθιῶ ἀπ' τὸ στρώμα τ'.

Πήγαιναν στὴν ἐκκλησία ἕνα φακίολι, πουκάμισο και σῶβρακο τ' ἄρρωστον, τ' ἄφιναν στὴν ἁγία Τράπεζα και λειτουργοῦντανε, ἀναφταν κερὶ στὴν Παναγία κ' ἔδιναν ἕνα γρόσι τὸν παπὰ πὺν θὰ μνημόνευε τὸν ἄρρωστο. Ὁ ἄρρωστος φοροῦσε τὰ λειτουργημένα ρούχα και γίνονταν καλά.

Τὰ νηψήδια, πὺν νίβουνταν ὁ παπᾶς ἀφοῦ ἔπιασε τ' ἁγία Μυστήρια, τᾶπερνανε κ' ἐνιβαν τὸν ἄρρωστο. Νίβουνταν κ' ὅποιος εἶχε κεφαλόπονο, γιὰ ματόπονο και πόνναγε.

Φώναζαν τὸν παπὰ στο σπίτι κ' ἔκαμνε εὐχέλαιο.

"Ἄλλοτε διάβαζε γιὰ τὴ βασκανία.

Τοὺς ξορκισμοὺς διάβαζε τὸ βράδυ και τότε μέχρι τὸ πρωὶ δὲν ἄνοιγαν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ.

"Εταζε ὁ ἄρρωστος νὰ πάγη ξυπόλυτος στὴ χάρη και πήγαινε.

"Εταζε νὰ γίν' καλά και νὰ πλύν' τὰ καντήλια τῆς ἐκκλησίας και νὰ πάγη λάδι.

"Όταν ἕνας ἦτανε πολὺ καιρὸ ἄρρωστος φώναζαν τὸν παπὰ και τὸν μεταλάβαινε ἀφοῦ πρῶτα ἔκαμνε εὐχέλαιο. Πολλὲς φορὲς ὁ ἄρρωστος γύριζε στο καλὸ.

Τὸ Τετραβάγγελο διάβαζε ὁ παπᾶς στὸν ἄρρωστο πὺν κοίτονταν πολὺ καιρὸ και πὺν δὲ γίνονταν καλά και βασανίζονταν. "Αν ἦτανε γιὰ νὰ γιάνη γιάνισκε κ' ἂν ἦτανε γιὰ νὰ πεθάνη πέθινσκε γλήγορα και γλύτωνα.

Τὸν ἄρρωστο κοίμιζαν στὴν ἐκκλησία πρὸς στο ἱερό κ' ἡ χάρη τ' ἁγίου τὸν σωτήρενε. Καὶ τοὺς τρελικοὺς κοίμιζαν στὴν ἐκκλησία.

Τὴν ὥρα πὺν διάβαζε ὁ παπᾶς τὸ Εὐαγγέλιο πήγαινε ὁ ἄρρωστος και στέκουνταν κατ' ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο κ' ὁ παπᾶς καθῶς ἦτανε λειτουργὸς ξεφόραε πάνω τ'.

"Επερναν ἕνα χεράκι ἀσημένιο, πόδι ἢ μᾶτι ἢ εἰκόνημα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, τὸ φοροῦσε ὁ ἄρρωστος 40 μέρες και γίνονταν καλά. "Υστερα τὸ πήγαινε πίσω στὴν ἐκκλησία μαζὶ με λάδι γιὰ τὴν καντήλα κ' ἀναφτε κερὶ στὴν Παναγία. Ὁποῖος πάλι ἤθελε ἔκαμνε στο χρυσικὸ ἢ ἀγόραζε ἕνα ἀσημένιο χέρι, μᾶτι, καρδιά, ὅ,τι τὸν πονοῦσε ἢ και ὀλάκαιρο ἀνθρώπου, τὸ φοροῦσε 40 μέρες κ' ὕστερα τὸ χάριζε στὴν ἐκκλησία.

Ὁ παπᾶς με τὴν ἁγία Λόγχη σταύρωνε τὸ κεφάλι αὐτοῦ πὺν τὸν πόνναγε και γιάνισκε, σταύρωνε και τὸ χεῖράρι τοῦ ματιοῦ και περνοῦσε.

Τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ περνοῦσε ὁ ἄρρωστος κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο. Καὶ τὰ λουλούδια ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ 1) τὸν τάφο, πὺν ἐμνισκαν κεῖ ὅλη τὴν νύχτα, τᾶπερναν τὸ πρωὶ και τὰ κράτηγαν, καθῶς κράτηγαν και τὰ λουλούδια τοῦ Σταυροῦ και κάπνιζαν τὸν ἄρρωστο.

"Όταν περνοῦσαν τὰ ἁγία ἄφιναν τὸ παιδί κατὰ γῆς, ὁ παπᾶς περνοῦσε 'πὸ πάνω τ', ἢ μητέρα τοῦ παιδιοῦ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ κ' ἔλεγε: Θεέ μ' γιάνε με και τὸ γιάνισκε.

1) Τὸν Ἐπιτάφιο.

"Οἱ οἱ ἅγιοι μᾶς ἦτανε βοηθοί, μόνε μεῖς τώρα πὺν δὲν τοὺς ἀκολουθοῦμε και δὲν κάμε τὰ χρέη μας και δὲν τοὺς γιορτάζουμε, χάλασαμε τὴ θρησκεία κ' ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωσε τὴν ὁργή τ'.

Παρακαλοῦσανε τὸν ἅγιο νὰ κάνη καλά τὸν ἄρρωστο και τὸν πηγαιναν κερὶ, λαμπάδες, προσφορές, λάδι, σκέπη στὴν εἰκόνα τ', πετσέτες κεντημένες. Ἔταζαν νὰ γιάνη τὸν ἄρρωστο και στὴ γιορτὴ τ', νὰ κόψνε κουρμπάνι πρόβατο, γιὰ ὄρνιθα, τῷψηναν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἢ τὸ ἀγίασμα και μοίραζαν σ' ὅλους ἀπὸνα κομμάτι.

Παναγία ἢ Σηλυβρινὴ ἔκαμνε πολλὰ θαύματα και θεράπευε πολλούς. Ἔταζαν νὰ γιάνε και νὰ πάνε ξυπόλυτοι στὴ χάρη της. Στὴ μνήμη της τὴν πηγαιναν μεγάλες λαμπάδες κ' ἄλλα χαρίσματα. Οἱ γο-

Εὐαγγέλιον
Σταυροῦ
Σηλυβρίας
"Θρησκεία"
τ.θ' 1938

197.01.1.1

τὸ πῆγαινε πῶσω στήν ἐκκλησίᾳ μαζὶ μὲ λᾶδι γὰ τὴν καντήλα κι' ἄναφτε
κερὶ στήν Παναγία. "Οποῖος πάλι ἤθελε ἔκαμνε στὸ χουσικὸ ἢ ἀγόραζε
ἓνα ἀσημένιο χέρι, μᾶτι, καρδιά, ὅ,τι τὸν πονοῦσε ἢ καὶ δόλῳκαρο ἀνθρω-
πάκι, τὸ φοροῦσε 40 μέρες κ' ὕστερα τὸ χάριζε στήν ἐκκλησίᾳ.

Ὁ παπᾶς μὲ τὴν ἁγία Λόγχη σταύρωνε τὸ κεφάλι αὐτοῦ πού τὸν
πόνναγε καὶ γιάνισκε, σταύρωνε καὶ τὸ κριθάρι τοῦ ματιοῦ καὶ περνοῦσε.

Τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ περνοῦσε ὁ ἄρρωστος κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπι-
τάφιο. Καὶ τὰ λουλούδια ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ¹⁾ τὸν τάφο, πού ἐμνισκαν κεὶ
ὅλη τὴν νύχτα, τᾶπερναν τὸ πρωὶ καὶ τὰ κράτηγαν, καθὼς κράτηγαν
καὶ τὰ λουλούδια τοῦ Σταυροῦ καὶ κάπνιζαν τὸν ἄρρωστο.

Ὅταν περνοῦσαν τὰ Ἅγια ἄφιναν τὸ παιδί κατὰ γῆς, ὁ παπᾶς περ-
νοῦσε "πὸ πάνω τ", ἢ μητέρα τοῦ παιδιοῦ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ κ' ἔλεγε:
Θεέ μ' γιάνε με καὶ τὸ γιάνισκε. ¹⁾ τὸ Ἐπιτάφιο.

269

ἀφοῦ λουθεῖ νὰ τὸ ἀλείψης εἰς ὅλο τὸ κεφάλι, δὲν κάνει πλέον.

194. Διὰ ψώρα ἀλοιφή.

α'

* Νὰ πάρης 1 ἄβγὸ καὶ νὰ τὸ τρυπήσης λίγο ἀπὸ πάνω καὶ νὰ χύσης
τὸ φαγὶ τὸν καὶ νὰ βάλῃς 10 παραδιῶ γκιότζιασι καὶ κιονκιούρι ¹⁾ νὰ γίνῃ
μισὸ τ' ἄβγὸ, νὰ τὸ σφραγίσῃς ἀπὸ πάνου καὶ νὰ τὸ βάλῃς εἰς χόβολη νὰ
ψηθῇ ἕως ὅτου ἀρχίσει νὰ μαυρίζῃ τὸ ἄβγὸ. Νὰ τὸ βγάλῃς, νὰ τὸ κουπα-
νοὶ πουλούσανε τὰ παιδιὰ τους σκλάβοι στήν Παναγία κι' ὅταν μεγά-
λωναν πρὶν παντρευθοῦνε πάγαιναν στήν Παναγία ταξίματα καὶ ξεσκλα-
βώνουνταν.

Στὴν Μπαλουκλιώτισα Παναγία στὸ Μπαλινκλῆ πῆγαιναν πολλοὶ
κ' εὑρισκαν τὴ γειά τους.

Γιατροὶ ἦταν: οἱ ἅγιοι Ἀντόγγροι, στὸν ἅγιο Παντελεήμονα ἔτρε-
χαν κάθε λογῆς ἄρρωστοι.

Κουτσοὶ στραβοὶ

στὸν ἅγιο Παντελεήμονα.

Ὁ αἰ Γιάννης ὁ Ἀποκεφαλίστης ¹⁾ γιάτρευε τὴ θέρμη. Στὴ μέρα τ',
29 Αὐγούστου νήστευαν καὶ δὲν ἔτρωγαν λᾶδι, ἐλιές, μαῦρο σῖκο, μαῦρο
στάφυλι, μαντζάνες.

Τὸν ἅγιο Χαράλαμπο γιόρταζαν γιὰ τὴν πανούκλα, τὴν ἔπιασε καὶ
γλύτωσε τὸν κόσμὸ ἀπὸ τὸ θανατικὸ ²⁾.

Τὴν ἁγία Βαρβάρα γιόρταζαν γιὰ τὴν εὐλογημένη οἱ γυναῖκες καὶ
τὸ περισσότερο οἱ μητέρες πού εἶχανε μικρὰ παιδιὰ καὶ κάθε χρόνο στὴ
γιορτή της ἔκαμναν βαρβάρα ³⁾ καὶ μοίραζαν στὰ συγγενικά σπίτια καὶ
στὴ γειτονιά.

Τὴν ἁγία Παρασκευὴ γιόρταζαν γιὰ τὰ μάτια.

Τὸν ἅγιο Τρύφωνα γιὰ τὰ δόντια. "Οποῖον πονοῦσε τὸ δόντι ἔτρωγε
τ' αἰ Τρύφωνα ρεπάνι καὶ πιὰ δὲ ξανάτρωγε καὶ δὲ ματαπάθαινε δοντό-
πονο.

Ὁ ἅγιος Στυλιανὸς γιὰ νὰ στυλώσῃ καὶ ζήσῃ τὸ παιδί. "Οποῖας μη-
τέρας πέθνισκαν ἓνα, δυὸ παιδιὰ μικρά, γιὰ νὰ ζήσῃ τὸ παιδί πού γενιούν-
τανε τὸ ἔβγαζαν Ζήση, Στυλιανὸ ἢ Στυλιανή, στυλῶνε καὶ ζοῦσε.

Ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας γιὰ τὰ φτιά.

Στὴ Σηλυβρία ἦτανε ἐκκλησία βυζαντινὴ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα.
Πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας τὸ μάρμαρο ἔβγαζε, ἔλεγαν, λίγο
λᾶδι. "Οποῖος πονοῦσε τὸ φτί τ' ἔπερνε λίγο μὲ τὸ βαμβάκι, τῶβαζε στὸ φτί
καὶ περνοῦσε ὁ πόνος.

Μὲ πονοῦσε τὸ φτί καὶ πῆγαμε νὰ προσκυνήσῃμε τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα
τῆς Σηλυβρίας. ἔξω ἀπὸ τὰ δημόθια, πρὸς τὸ νότο, ἦτανε δυὸ κολῶνες,
μαρμαρένιες κι' ὅποιος πόνναγε τὸ φτί τ', ἔβαζε τὸ κεφάλι τ' κεὶ μέσα.
"Οποῖον θὰ σωτήρηνε, μὲ μιὰ βοή μπου, οὐ, οἱ, ἔσφιγκε τὸ κεφάλι της,
καὶ δὲν τὸ ἄφινε νὰ βγῇ. Ἐταξες κατὶ καὶ σ' ἄφινε ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας

1) Ὁ ἀποκεφαλισθεὶς. - 2) Πανούκλα, ἢ πανώλης. - 3) Στάρι, βρασμένο καλά,
ἔβαζαν μέσα ζάχαρη, μυρωδικά, ἀμύγδαλα, σταφίδες, εἶδος ἄσπορος.

Ελληνικής Σταμούλη Σαραντή
Πώς γιάτρευαν στη Θράκη

Θρακική 48
29 2.11.1938

“Έβαλα και γώ τὸ κεφάλι μ’, με τῶσφιζε· με βούτσει ὁ καντηλανάφτης κ’
ἓνα βαμβάκι στὴ καντήλα πῶκαιγε μπρὸς στὸν ἅγιο Σπυρίδωνα, τῶβαλα
στὸ φτί μ’ καὶ με πέρασε ὁ πόνος.

Καὶ τοῦ ἀντροῦ μ’ τὸ φτί πονοῦσε κι’ ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας τὸν σω-
τήρηψε.

Ἀπὸ τότε κάθε φορὰ πού θὰ πήγαινε στὴ Σηλυβριά πήγαινε στὸν
ἅγιο Σπυρίδωνα καὶ ἀναφτε ἓνα κερί. Μεγάλη ἡ χάρη του.

198. Ἀγιάσματα: Γιά τὴ θέρμη.

Τὸ ἀγίασμα τοῦ Γεροστάνη ἢ αἱ Γέρου (Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, 8
Μαΐου) ἦτανε στὶς Δελειῶνες μέσα στὸ παρεκκλήσι σὲ βαθύλωμα σὲ
ἔμορφη θέση.

Ὁ ἄρρωστος πήγαινε ἐκεῖ, ἔπινε ἀγίασμα ¹⁾ περιχνούντανε, βουτού-
σανε μιὰ φορεσιά τ’ στὸ ἀγίασμα, τὴν στέγνωναν καὶ τὴν φοροῦσε.
Ἔδεναν στὰ σίδερα τοῦ παρόνθρου ἢ σ’ ἓνα δέντρο κουρελάκι ἀπὸ τὸ
ροῦχο τ’ ἄρρωστου, ἔδεναν ἐκεῖ τὴν ἀρρώστια καὶ γίνονταν καλὰ κι’
ἄφινε κεῖ τὸν παροξυσμό.

Ὁ αἱ Γιάννης τοῦ Καπακλή (8 Μαΐου), τὸ ἀγίασμα ἦτανε στὸ Για-
παγτζή μέσα στὰ χωράφια, μετὰ τὴ Σηλυβριά καὶ Τζετώ, γιάτρευε τὴ
θερμασιά.

Τὸ ἀγίασμα τοῦ αἱ Γιάννη στὶς Καστανιές (29 Αὐγούστου). Ὅταν
κανεὶς εἶχε παροξυσμό καὶ δὲν τὸν ἄφινε, πήγαινε στὸ ἀγίασμα καὶ μέ-
τραε με μιὰ κλωστή βαμπάκι τὸ μπόι ²⁾ τ’ αἱ Γιάννη στὴν εἰκόνα τ’, τὴν
ἔδενε στὸ χέρι τ’, τὴ φοροῦσε 40 μέρες καὶ τὸν ἄφινε ἡ θέρμη.

Τοῦ Χριστοῦ Σωτήρα (τῆς Μεταμορφώσεως 6 Αὐγούστου) στὶς Κα-

1) Τὸν Μαῖο τοῦ 1918 πῆγα με τὸν πατέρα ἀπὸ τὴ Σηλυβριά στὸ Γεροστάνη
καὶ πήραμε ἀγίασμα σ’ ἓνα μπουκάλι. Στὴν ἐπιστροφή πέρασα ἀπὸ φιλικὸ σπίτι,
ἐκεῖ ἦσαν κι’ ἄλλες γυναῖκες. Τὶς ρώτησα, ἂν θέλουν νὰ τίς δώσω ἀγίασμα τοῦ
Γεροστάνη. Κυτάχθηκαν φοβισμένες καὶ με εἶπαν: «Μεγάλη ἡ χάρη του, μὰ τὸ
ἀγίασμα στὸ σπίτι δὲν ἔρχεται, τὸ δίχως ἄλλο θὰ εἶχατε δυσάρεστα σιὸ δρόμο καὶ
τὸ ἀγίασμα δὲν εἶναι στὸ μπουκάλι. Ἀπ’ τ’ ἀγιάσματα τοῦ Γεροστάνη καὶ τοῦ αἱ
Γιάννη τοῦ Καπακλή δὲν πέρνουν ἀγίασμα. Μιὰ πού πήρε, στὸ δρόμο ἔφυ-
γε τὸ ἀγίασμα καὶ μιὰ ἄλλη γυρίζοντας με τὸ ἀμάξι, στὸ δρόμο τρώμαζαν τ’ ἄλο-
γα, τὸ ἀμάξι ἀναποδογύρσε, ἔσπασε τὸ μπουκάλι, χύθηκε τὸ ἀγίασμα καὶ τότε τὰ
ἄλογα ἡσύχασαν καὶ γύρσαν γεροί». Ἀπόρησαν πού δὲν πάθαμε τίποτε στὸ δρό-
μο καὶ πού τὸ ἀγίασμα ἦτανε μέσα στὸ μπουκάλι.

2) Λ. Τ. Ἀνάστημα.

στανιές. Ὅποιον ἔπιανε ἡ θέρμη ἔκαμνε προσφορά, τὴν ἔπερνε καὶ πῆ-
γαινε στὸ ἁγίασμα, ἔδινε τρισάγιο, ἔταζε κουρμπάνι ὄρνιθα, ἔδενε ἓνα
κουρελάκι πάνω στίς μουριές ἔδεκεῖ ἔξω.

Σὲ ρωτοῦσαν, τί δένε; Κ' ἔλεγες, δένω τὴν ἀρρώστια μ' καὶ πέρναγε.

Στὴ γιορτὴ τῆς ἁγίας Σωτήρας¹⁾ ἔκαμναν πολλοὶ ἄρτοι καὶ μοίραζαν
κουρμπάνι ὄρνιθα.

Τὸ ἁγίασμα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς στὴν Ἡράκλεια, ἦτανε σ' ἓνα
μικρὸ ἐκκλησάκι κοντὰ στὴν παλιὰ μητρόπολη, γιὰτρνε τὴ θέρμη.

199. Γιά τὰ ρεματικά.

Ὅποιοι εἶχαν ρεματικά ἀπὸ τὸν αἰ Γιάννη τοῦ Καρατουμοῦς²⁾ (29
Αὐγούστου) ἔβρισκαν τὴ γειά τους.

Τὸν ἄρρωστο τὸν πῆγαιναν ἀπὸ βραδὺ τὴν παραμονὴ τῆς γιορτῆς
του, ἔσκαφταν κοντὰ στὸ ἁγίασμα ἓνα λάκκο ὅπως ὅταν παρὰχωναν τὶς
πεθαμμέν', ἔρριχναν μέσα ξύλα καὶ ἔκαιγαν καλὰ τὸν τάφο, ὕστερα τὸν
ἔβρεχαν μὲ τὸ ἁγίασμα, τὸν ἔστρωναν μὲ κλαδιὰ ἔβαζαν 'πὸ πάνω ἓνα
χαλί, ἓνα μαξιλάρι, ξάπλωναν τὸν ἄρρωστο καὶ τὸν σκέπαζαν καλὰ, μόνε
τὸ κεφάλι νὰ φαίνεται. Ἄν διψοῦσε τὸν ἔδιναν κρασί ἢ λίγο καρπούζι.

Τὴ νύχτα ἴδρωνε, καὶ μαλάκωνε τὸ κορμί τ'. Τὸ πρωὶ τὸν σκούπι-
ζαν καλὰ, τὸν ἔντυναν τὸν ἔβαζαν στὸ ἀπᾶσι, τὸν καλοκουλούωναν καὶ
τὸν πῆγαιναν στὸ χωριό τ'. Ἡ χάση τ' αἰ Γιάννη τὸν θεράπευε.

Οἱ σκαμμένοι τάφοι γιὰ τοὺς ἄρρωστους ἦτανε πολλοί. Τὸ ἁγιασμα-
τέλι³⁾ ἦτανε πολὺ μικρὸ, μὰ κείν' τὴ μέρα ἔφθανε νὰ πιοῦνε ὅλοι καὶ νὰ
βρέξνε ὅλ' τὶς λάκκους.

Ὁ αἰ Γιάννης ἢ αἰ Γέρος τοῦ Τσαουσλή⁴⁾ (Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου,
8 Μαΐου). Τὸ ἁγίασμα ἦτανε τρεχάμενο, ἔκαμνε λάσπη καὶ μέσα στὴ
λάσπη χώνονταν οἱ ἄρρωστοι ἀπὸ ρεματικά καὶ ἔβρισκαν τὴ γειά τους.

Τέσσερες ὥρες μακρὰ ἀπ' τὴ Ραιδεστὸ πρὸς τὸ Πάνιδο καὶ Κούμπαιο
ἦτανε μεταλλικὸ ζεστὸ νερό. Ὅταν ἔμπαινε ὁ ἄρρωστος πού εἶχε ρεμα-
τισμούς, τὸ νερὸ ἔφθανε ὡς τὸ γόνα, ὕστερα τὸν τραβοῦσε κάτω τὸ νερό,
ἔφθανε ὡς τὸ λαιμὸ καὶ γίνονταν σὰν λάσπη.

Ἐλεγαν πῶς γιὰτρνε μόνε στὴ γιορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως (6 Αὐ-
γούστου).

1) Καὶ Χρ. τοῦ Σωτήρα.—2) Τσιφλίκι κοντὰ στὴν Ἡράκλεια, μεταξὺ Σηλυ-
βριάς καὶ Τσερκέζ-κιοϊ, βορειοδυτικὰ τοῦ Φαναριού.—3) Μικρὸ ἁγίασμα.—4) Τσι-
φλίκι ἰδιοκτησία Τζούνη.

200. Για τὰ πονεμένα μάτια.

Τὸ ἀγίασμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς (26 Ἰουλίου) στὴ Σηλυβριά σὲ πηγάδι μέσα στὸ παρθεναγωγεῖο, θεράπευε τὰ πονεμένα μάτια.

Τὸ ἀγίασμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς στὴ Τζετὼ ἦτανε στὸν κάτω μαχαλά¹⁾, κατέβαινες μὲ τρία σκαλοπάτια, γιάινσκε τὸ ματόπονο.

Στὸ ἀγίασμα τῆς ἁγίας Ἐλισάβετ (25 Σεπτεμβρίου) στὸ Φανάρι, πηγαιναν ὅσοι εἶχαν πονεμένα μάτια καὶ ἡ χάρη τοῦ ἔκαμνε καλὰ.

Τῆς ἁγίας Βλαχερίνας τὸ ἀγίασμα στὸ Φανάρι, γιόρταζε τὴν τρίτη μέρα τοῦ Πάσχα, τὸ εἶχανε γιὰ τὰ μάτια.

Στὴ Στράντζα μισὴ ὥρα μακρὸν ἀπὸ τὸν μερὸ²⁾ τῆς Ἀσκὸ πρὸς τὴ Μαύρη Θάλασσα ἦτανε ἀγίασμα ποὺ γιόρταζε τὴ δεύτερη μέρα τῆς Πασχαλιάς, ἔπερναν ἀγίασμα καὶ ἀφοῦ τὸ θύμιαζαν γρη῏ς τὸ ἔκρυβαν γιὰ τὸν ματόπονο.

201. Για νὰ κατεβάση γάλα.

Ἡ σαλοπαιδοῦσα³⁾ ὅταν δὲν εἶχε γάλα πήγαινε στὸ Φανάρι στὴν ἁγία Μαύρα τὴ Γαλατερή (γιόρταζε στίς 3 Μαΐου), ἔπινε ἀγίασμα καὶ κατέβαζε γάλα.

Στὸ κρυφάγισμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς (26 Ἰουλίου) στίς Μέτρες πήγαιναν οἱ γυναῖκες ποὺ δὲν εἶχαν γάλα νὰ βυζάνε τὰ παιδιὰ τους, τὸ θύμιαζαν, ἔκαμναν Παράκληση, ἔπιναν ἀγίασμα καὶ κατέβαζαν γάλα.

Τὸ κρυφάγισμα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονα (27 Ἰουλίου) στίς Καστανιές ἦτανε μέσα σὲ σπηλιὰ. Ἀπ' τὸν θόλο κρέμονταν βυζιά⁴⁾, ἅμα τὰ θύμιαζε, ἔτρεχαν νερὸ. Ὅποια γυναῖκα δὲν εἶχε γάλα ἔπινε π' αὐτὸ τὸ νερὸ ποὺ ἔτρεχε, πρὸ τὰ βυζιά καὶ κατέβαζε.

202. Για τὸ ζούριασμα.

Στὸν αἰ Γιάννη τοῦ Καπακλή πήγαιναν τὰ ζουριασμένα παιδιὰ τὴν αὐγὴ καὶ γυμνὰ τὰ περικούσανε ἀγίασμα.

Κοντὰ στὸ ἀγίασμα τ' αἰ Γιάννη τοῦ Θεολόγου στὸ Τσαουσλὴ ἦτανε τὸ ζουλόδετρο, τὰ ζουριασμένα παιδιὰ ἀφοῦ τὰ περνούσανε κάτω ἀπ' τὸ δέντρο, ἔκοφταν ἕνα κλωνὶ καὶ μ' αὐτὸ κάπνιζαν τὸ παιδί καὶ περνοῦσε τὸ ζούριασμα.

1) Α. Τ. Συνοικία.—2) Α. Τ. Βοσκότοπος.

3) Ἡ γυναῖκα ποὺ εἶχε μωρὸ παιδί.—4) Σταλαχτίτες.

Στις Καστανιές στο ἁγίασμα τῆς Πανογίας πρὶν ἀκόμα νὰ βγῇ ὁ ἥλιος, πολὺ πρῶτ' πήγαιναν τὸ ζουριασμένο παιδί ¹⁾, τὸ περεχούσανε ἁγίασμα ἀπ' τὸ κεφαλάκι τ' τρεῖς φορὲς καθὼς ἦτανε ντινμένο, ὕστερα ἔσχιζαν τὰ ρουχαλάκια τ', τὰ πετούσανε μέσα στο ποτάμι γιὰ νὰ μὴ τὰ δρασκελήσῃ κανένας κ' ἔλεγαν:

Παναγία μ', γιὰ νὰ μὲ τὸ χαρίσης καὶ μὲ τὸ γιάνς,
γιὰ νὰ τὸ πάρς, νὰ μὴ τυραννιέται.

Ἄν ἦτανε γιὰ νὰ γιάνη, γιάνισκε κι' ἂν ἦτανε γιὰ νὰ πεθάνη πέθινε καὶ γλύτωνα.

203. Γιὰ τὴ σάρα.

Τὸ ἁγίασμα τ' αἰ' Ἀντρεῖα στις Καστανιές ἦτανε κατὰ τὸν βοριά, φαίνονταν σὺν νὰ εἶχε 'πὸ πάνω λάδι καὶ γιάνισκε κείνον ποὺ ἔπιανε, Παναγιὰ νὰ φυλάγῃ, σάρα. Πήγαινε στο ἅγιο καὶ προσφορά.

204. Γιὰ τὰ βυζούνια καὶ σπυριά.

Ἡ ἁγία Μαύρα ἢ Γαλατερὴ στο Φανάρι, ἐξὸν ποὺ ἦτανε γιὰ τὴ σαλοπαιδοῦσα νὰ κατεβάσῃ γάλα, γιάνισκε τὰ βυζούνια καὶ τὰ σπυριά.

Μάζευνε ἀπ' τὸ δρόμο 41 βόλια, τὰ παράχωνε: ἔξω ἀπὸ τὸ ἁγίασμα κ' ἔλεγε τρεῖς φορὲς:

Ἄν ἔλθω καὶ τὰ ξεπαραχώσω
τότε νὰ ματαβγάλω.

Καὶ δὲ ματάβγαζε.

205. Ὄταν ὁ ἄνδρας ζουλεύει τὴ γυναῖκά τ'.

Ὅταν μαλών' τ' ἀντρογύνω κι' ὁ ἄντρας ζουλεύει τὴ γυναῖκά τ', ἢ γυναῖκά τ' πέρνει μιὰ προσφορὰ καὶ τὴν ἀλλαξιά τ' ²⁾ καὶ τὸ Σαββάτο βράδυ τὰ πᾶει στὴν ἐκκλησία καὶ τ' ἀφίν' κατ' ἀπὸ τὴν ἁγία Τράπεζα.

Ὁ παπᾶς τὴν Κυριακὴ μνημονεύει τ' ὄνομα κεινοῦ καὶ κεινῆς κ' ὕστερα πέρνει ἢ γυναῖκα τὰ ρούχα καὶ τὰ φορεῖ ὁ ἄντρας τῆς.

Τρία Σαββάτα τὸ κάμνει καὶ τὸν περνάει.

Τόκαμε καὶ κόπκε ἢ γρίνα τ' δόξα τὸν ἅγιο Θεό.

Καστανιές

1) Ὅταν τὸ παιδί ἦτανε ἀδύνατο, κι' ἀντὶ νὰ μεγαλῶνῃ ζάρωνε, κ' εἶχε τὰ ποδαράκια τ' πολὺ ἀδύνατα, τὸ κεφαλάκι τ' ὅλο γυρμένο καὶ πάντοτε γρίνιαζε, νὲ γιάνισκε νὲ πέθαινε, ἦτανε ζουριασμένο.

2) Τὰ ἐσώρρουχα, πουκάμισο, σῶβρακο καὶ κάλτσες.